

Författare		Program/Kurs
Anders Hedlund		Magisteruppsats Krigsvetenskap
Handledare		Antal ord: 11945
Dr. Linda Johansson	Beteckning	Kurskod
	Självständigt arbete magisteruppsats, krigsvetenskap	2UK022
<p>UNDERDOGS MODEL FÖR STORMAKTER</p> <p><u>Sammanfattning:</u></p> <p>Denna studie undersöker hur väl en teori skapad för en småstat fungerar för en stormakt. Genom Rysslands invasion av Ukraina har vi sett ett förändrat slagfält med snabb taktiks och tekniks utveckling vilket gjort att båda länderna fått göra stora anpassningar. När ett land ändrar sin taktik eller doktrin behöver andra länder då följa efter för att inte komma på efterhand. Utifrån dagens snabba teknikutveckling med nya vapensystem så som drönare och hypersoniska vapen möter stormakter ett nytt hot som de ej tidigare mött. Det gör att de måste se om sina militära doktriner och hur de ska försvara sig. Kan då inte stormakter använda teorier skapade för småstater för att skydda sig mot stormakter. Detta arbete kommer därför pröva teorin Underdog's model av Arash Heydarian Pashakhanlou om hur väl den kan fungera för en stormakt. Analysen utifrån teorins sex centrala delar görs mot tre stormakter och deras användning av teorins faktorer.</p> <p>Resultatet av detta arbete är att Underdog's model fungerar även för en stormakt och att det kan ge fördelar mot en likbördig eller starkare fiende.</p> <p><u>Nyckelord:</u></p> <p>Luftmaktsteori, stormakt, småstat, Underdog's Model.</p>		

Innehållsförteckning

1	INLEDNING.....	4
1.1	PROBLEMFÖRMULERING	4
1.2	BEGREPPSANVÄNDNING.....	6
1.2.1	<i>Luftmaktsteori</i>	6
1.2.2	<i>Småstat</i>	6
1.2.3	<i>Stormakt</i>	7
1.3	FORSKNINGSÖVERSIKT	7
1.4	FORSKNINGSFRÅGA.....	10
1.5	AVGRÄNSNING	10
2	TEORI.....	10
2.1	VAL AV TEORI, UNDERDOG´S MODEL	10
2.1.1	<i> kreativitet enligt UM</i>	11
2.1.2	<i> Självförsörjning och externt stöd</i>	11
2.1.3	<i> Engagemang</i>	12
2.1.4	<i> Underrättelse</i>	12
2.1.5	<i> Spridning och kraftsamling</i>	12
2.1.6	<i> Slå mot sårbara militära mål</i>	12
2.2	FÖR- OCH NACKDELAR MED TEORIN	12
3	3. METOD.....	14
3.1	FORSKNINGSDESIGN.....	14
3.2	VAL AV FALL.....	14
3.2.1	<i> Bakgrund Ryssland/Ukraina</i>	15
3.2.2	<i> Bakgrund USA-Kina</i>	15
3.3	EMPIRI.....	15
3.4	KÄLLKRITIK	16
3.5	OPERATIONALISERING	17
3.6	VALIDITET OCH RELIABILITET	19
4	ANALYS	20
4.1	ANALYS RYSSLAND UKRAINA.....	20
4.1.1	<i> Analys Kreativitet Ryssland Ukraina</i>	20

Magisteruppsats Krigsvetenskap (2UK022)

4.1.2	<i>Analys Självförsörjning och externt stöd Ryssland</i>	21
4.1.3	<i>Analys Engagemang Ryssland</i>	22
4.1.4	<i>Analys Underrättelse</i>	22
4.1.5	<i>Analys Kraftsamling Ryssland Ukraina</i>	23
4.1.6	<i>Analys Slå mot militära mål Ryssland/Ukraina</i>	24
4.2	ANALYS FALL NR 2 USA/KINA	24
4.2.1	<i>Analys Kreativitet USA/Kina</i>	24
4.2.2	<i>Analys Självförsörjning och externt stöd USA/Kina</i>	25
4.2.3	<i>Analys Engagemang USA/Kina</i>	26
4.2.4	<i>Analys Underrättelse USA/Kina</i>	27
4.2.5	<i>Analys Spridning och Kraftsamling USA/Kina</i>	28
4.2.6	<i>Analys slå mot militära mål</i>	29
4.3	SVAR PÅ FORSKNINGSFRÅGA	30
5	DISKUSSION	31
5.1	RESULTATDISKUSSION	31
5.2	METODDISKUSSION	32
5.3	SLUTSATSER	FEL! BOKMÄRKET ÄR INTE DEFINIERAT.
5.4	VIDARE FORSKNING	33
6	REFERENSER	34

1 Inledning

Utifrån Rysslands anfallskrig mot Ukraina har vi sett många nya innovationer både avseende teknisk utveckling och i det taktiska uppträdandet på stridsfältet.¹ Kriget i Ukraina har påskyndat taktisk och militärteknisk anpassning där båda länderna har behövt ställa om efter krigets krav och genomföra anpassningar utifrån de lärdomar de drar.² Det i sin tur kräver att andra länder, bland annat Sverige måste se över sitt taktiska och militärtekniska förhållningssätt och anpassa sig utefter de nya förutsättningarna.

Det vi matats med från öppna medier är att Ukraina har varit uppfinningsrika och vågat testa ny teknik och taktik. Exempel på detta är bland annat hur Ukraina med hjälp av drönare kunnat slå ut flygplan och viktig infrastruktur på flygbaser långt inne i Ryssland.³ Det medför att Ryssland behöver ändra sin bevakning och skydd samt taktisera med annan uppställning av flygplan och luftvärn på sina flygbaser. Ett annat exempel är att USAs hangarfartyg måste ligga längre ut från Kinas kust för att minimera riskerna för att bli bekämpade av Kinas nya hypersoniska missiler. När en nation ändrar sin taktik kommer andra nationer också behöva ändra sin.

Den svenska Försvarsmakten dimensioneras utefter Rysslands förmågor som en tänkbar fiende⁴ och därför måste vi vara anpassningsbara utefter deras taktik och förändringar i den. Sverige som nation måste vara förändringsbenägen och hitta nya vägar för att försvara landet.

Hur robust är då den doktrin, taktik och de teorier vi övar och tränar med som är framtagna för att på bästa sätt försvara landet och hur förändringsbenägna är vi inför ny teknologi eller ny taktik? Det är en större fråga än vad detta arbete kommer att kunna svara på men förhoppningsvis kommer det här arbetet bidra med en pusselbit till den stora frågan.

Uppsatsens syfte är att pröva en teori skapad för småstat för att se om den är användbar av en stormakt?

1.1 Problemformulering

Forskning inom ämnet luftkraftsteori är till stor del framtagen av personer som kommer från stormakter som Giulio Douhet, John Boyd, John Warden och Robert Pape m.fl. Nämnda

1 Försvarsmakten 27/6 2024 kl. 09:00 fordjupade-lardomar-fran-kriget-i-ukraina-2024-05-31.pdf (forsvarsmakten.se) hämtad 2024-08-14

2 Ibid

3 Kyiv independent 27/7 2024 kl 15:31 Ukraine attacks 3 Russian airfields, bomber damaged, source says (kyivindependent.com) hämtad 2024-08-14

4 Försvarsmakten 14 19/2 2024, Must årsöversikt 2023, MUST Årsöversikt 2023 (forsvarsmakten.se) Hämtad 2024-08-14 s.8

Magisteruppsats Krigsvetenskap (2UK022)

forskare och teoretiker har haft stor påverkan på västvärldens flygmaktsteori. Stormakters taktik har oftast innefattat att de har baserat sitt flygvapen på säker mark i andra länder och flugit uppdrag in i krigszonen. Så gjorde de Allierade i Gulfkriget,⁵ kriget i Bosnien⁶ och inbördeskriget i Syrien⁷. Men hur fungerar denna taktik idag när det finns nya hot, som drönare av alla storlekar för både luft och vatten samt hypersoniska missiler med överljudsfart som är mycket svåra att bekämpa med dagens luftförsvar.⁸ Tar man Gulfkriget som exempel kunde USA och de allierade basera på stora baser i andra länder där det var en lägre hotbild. Drönare fanns inte och var därför inget hot samt att de ballistiska missiler som motståndaren använde var relativt enkla att försvara sig emot.

Ny teknologi förändrar krigets natur, vilket gör att de teorier och doktriner som används då måste utvecklas i samma takt för att kunna vara relevanta. USA har bland annat börjat att planera för Forward Arming and Refueling points (FARP) på öar i Stilla havet då hangarfartygens säkerhet med uppkomst av hypersoniska vapen väsentligt försämrats.⁹

Det påverkar även småstater, inklusive Sverige som måste vara med i denna förändring och se över sina doktriner, teorier och sin taktik för att kunna skydda sig mot stormakter.

Forskning idag kring småstater och luftmaktsteori är sparsam men Shaun Clarke (SPOT) och Arash Heydarian Pashakhanlou (Underdog's Model) är några som skapat teorier kring hur småstater bör agera. Underdog's model bygger på asymmetri och hur småstater på bästa sätt ska kunna möta en stormakt. Teorin har stora likheter med hur den svenska flygbastaktiken är uppbyggd.

Om nu stormakter på grund av nya säkerhetshot måste anpassa sina doktriner, teorier och sin taktik, kan de då använda sig av teorier framtagna för småstater för att skydda sig mot andra stormakter? I dessa teorier finns delar som berör stormakter och kan behövas utvecklas och omhändertas i och med nya hot. Forskningsluckan som hittats vilket arbetet ska försöka svara på är om en teori för småstater är användbar av stormakter. Arbetet ska försöka svara på frågan genom att pröva teorin Underdog's Model av Arash Heydarian Pashakhanlou¹⁰ för att se om teorin kan användas av stormakter.

⁵ Shaun Clarke, *Strategy, Air Strike and small nations*, Fairbairn, Aerospace Center, RAAF base, 2001. S.145 s.54

⁶ Ibid s.57

⁷ Bronk, Justin. *The Future of NATO Airpower: How Are Future Capability Plans within the Alliance Diverging and How Can Interoperability Be Maintained?* 1 ed., Whitehall Papers, 2019. Whitehall Papers, s.57

⁸ Chiriac, Cătălin. "THE CHALLENGE OF HYPERSONIC MISSILES." *Strategic Impact*, no. 74, 2020, s.47

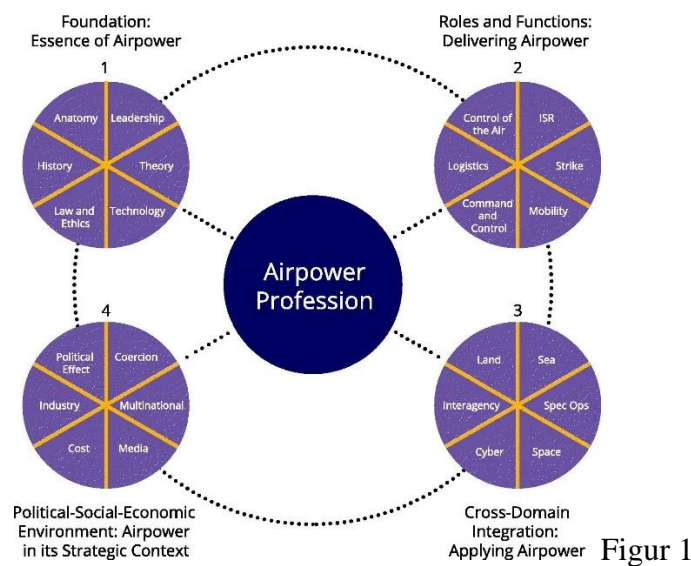
⁹ Robert D. Davis, *Forward Arming and Refueling Points for Fighter Aircraft*, *Air & Space Power Journal*, 2021

¹⁰ Pashakhanlou, Arash Heydarian. "The Underdog's Model: A Theory of Asymmetric Airpower." *Air & space power journal*, vol. 35, no. 4, 2021

1.2 Begreppsanvändning

1.2.1 Luftmaktsteori

Luftmaktsteori är relativt nytt i jämförelse med markstridsteori eller sjöstridsteori då det första motordrivna flygplanet inte flög förrän i början på 1900-talet.¹¹ Luftmaktsteori omfattar ett tredimensionellt spektrum där teknologisk utveckling har en avgörande faktor.¹² Flygstridskrafter har möjlighet att snabbt uppnå strategisk effekt på stora avstånd. Genom flygstridskrafternas mångsidighet och förmåga att nå stora avstånd kan denna stridskrafts funktioner användas för att uppnå effekter på taktisk, strategisk och politisk nivå.¹³

Figur 1

Understanding modern Airpower¹⁴

1.2.2 Småstat

Vad som definierar en småstat är enligt Clarke lite otydligt.¹⁵ För denna studie räknas småstater utifrån ett asymmetriskt förhållande där småstater är svagare än stormakter och ej har möjlighet att på egen hand ändra detta förhållande.¹⁶

¹¹ Tekniska museet 2021-12-07, [Flygplanet - Tekniska museet](#), Hämtad 2024-09-27

¹² Olsen, John Andreas. "Understanding Modern Airpower." *The RUSI journal*, vol. 163, no. 3, 2018, pp. 12-20, doi:10.1080/03071847.2018.1494350.

¹³ Ibid.

¹⁴ Ibid, s.14

¹⁵ Clarke, R. S. *Strategy, Air Strike and Small Nations*. Repr. ed., Aerospace Centre, 2001. Fellowship Paper ; 19. s.67

¹⁶ Håkan Edström, et al. *Military Strategy of Small States : Responding to External Shocks of the 21st Century*. Routledge, 2019. EBSCOhost, search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=e000xww&AN=1881014&site=ehost-live.S.11-12

1.2.3 Stormakt

Stormakter har stora möjligheter att uppnå sina politiska mål genom maktmedel, uppträdande och genom deras förhållanden till andra länder. Stormakter har i förhållande till mindre länder högre påverkan inom ”geopolitiska, demografiska, ekonomiska, teknologiska, sociala, politiska och diplomatiska” frågor.¹⁷

1.3 Forskningsöversikt

Som tidigare nämnts har de flesta teorier kring luftmaktsteori skapats av forskare, författare med flera, som kommer från stormakter. Det har medfört att deras teorier ofta bygger på överlägsenhet och manöverkrigföring. De främsta luftmaktsteoretikerna presenteras nedan.

Giulio Douhet utvecklade sina teorier i början på 1900-talet och är en av de första teoretikerna inom flygstridskrafter. Hans idé var att bomba den stora massan av befolkning i ett land för att bekämpa deras stridsvilja och därav påverka politikerna.¹⁸ Douhet var inte främmande för att använda kemiska vapen och hans teorier skulle idag benämnas som terror.

John Boyd började sin karriär som stridspilot i US Air force där han var en av de första att skriva manualer för luftstrid samt skapade taktik hur man skulle undvika att bli träffad av surface-to-air (SAM) missiler.¹⁹ Han var också delaktig i framtagandet av flygplansmodellerna F16 och F18 där flygplansdesignerna använde sig av teorin Energy-maneuverability theory. Men mest känd är han nog för att ha skapat OODA loopen vilket är en modell över beslutsfattande.²⁰ Boyd förespråkade att för att vinna krig behöver man komma innanför motståndarens OODA loop och få motståndaren ur balans och ta felaktiga beslut.²¹ Denna modell används vid många skolor bland annat svenska Försvarshögskolan FHS. Det som tyvärr saknas av Boyd är att han aldrig publicerade något skrivet verk. Det han presenterade gjorde

¹⁷ Onea, Tudor A. *The Grand Strategies of Great Powers*. Routledge, 2021. Routledge Studies in Modern History, s.24

¹⁸ Thomas Hippler. (2013). *Bombing the People : Giulio Douhet and the Foundations of Air-Power Strategy, 1884–1939*. Cambridge University Press. s.27

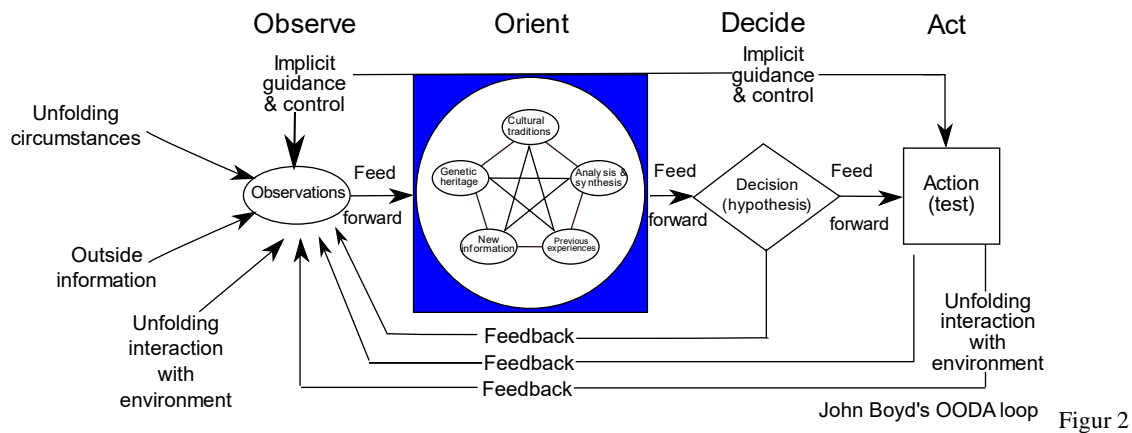
¹⁹ Boyd, John R. *A Discourse on Winning and Losing*. Edited by Grant T. Hammond, Air University Press, 2018. JSTOR, <http://www.jstor.org/stable/resrep19552>. Accessed 1 Oct. 2024. s.2

²⁰ Brehmer, Berndt. "The Dynamic Ooda Loop: Amalgamating Boyd's Ooda Loop and the Cybernetic Approach to Command and Control." *Proceedings of the 10th international command and control research technology symposium*, 2005, s.3-4

²¹ David S. Fadok, *John Boyd and John Warden, Air Power's Quest for Strategic Paralysis*, Maxwell, School of Advanced Airpower Studies, 2005 s. 17

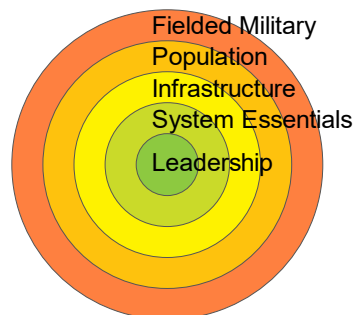
Magisteruppsats Krigsvetenskap (2UK022)

han i form av föreläsningar med anteckningar på overhead. Men hans arbete har ändå betytt mycket för det amerikanska flygvapnet.²²

OODA-Loop, Wikipedia

Johan Warden började likt Boyd sin karriär som pilot. Hans intresse för strategi och taktik kom till sin rätt när han studerade på National War College och senare var med i att planera USA/Allierades attack på Irak 1991.²³ Warden byggde sin taktik/teori på att krig består av fysiska och psykologiska faktorer och därför skapade Warden sina fem ringar. Wardens idé var byggd runt hur människokroppen fungerar, man klarar sig oftast utan ett ben eller en arm men om hjärnan slutar fungera gör även kroppen det. Att då fokusera på den minsta ringen, ledare, var det kunde avgöra ett krig ganska snabbt. Den minsta ringen var den svagaste punkten hos en fiende och yttre ringen var den hårdaste.²⁴

Figur 3 Warden's 5 rings, Wikipedia

Warden menade att detta inte var något nytt i krigsföring men flygstridskrafter gör det möjligt att snabbt och med precision kunna slå mot alla dessa ringar.

²² Grant t. Hammond A Discourse on Winning and Losing, John R Boyd, Maxwell AFB Alabama, Air University Press Curtis E. LeMay Center for Doctrine Development and Education, s.2

²³ Olsen, John Andreas. "Understanding Modern Airpower." The RUSI journal, vol. 163, no. 3, 2018, s.40-41, doi:10.1080/03071847.2018.1494350.

²⁴ Ibid, s.40-41

Magisteruppsats Krigsvetenskap (2UK022)

Robert A. Pape civil forskare på School of Advanced Airpower Studies har i sitt arbete *Bombing to Win*²⁵ kritiserat både Boyd och Warden då han är av åsikten att det är marktrupper som behöver bekämpas för att vinna ett krig. Efter att ha studerat Gulfkriget, menade han att det inte var den strategiska bombningen mot Bagdad som avgjorde kriget utan det var de massiva bombningarna mot marktrupper som fick irakierna att ge upp.²⁶ Papes uppfattning är att flygstridskrafter ej kan vinna ett krig, utan de är ett stöd till markstridskrafterna för det är genom att besegra markstridskrafter som krig vinnas. ”*Dock har flygstridskrafterns tekniska utveckling gjort att de kan besegra en armé lättare och snabbare med mindre risk än vad markstridskrafterna kan*” (egen översättning).²⁷

Det är svårt för småstater att tillgodose dessa teoretikers idéer då de har varit anpassade för stormakter och framför allt mot USA och dess enorma krigsmakt vilken oftast genomför manöverkrigföring.²⁸ Några skillnader mellan stormakter och småstater är de ekonomiska medel som finns för att ta fram ny och förbättrad militär utrustning vilket medför stor asymmetri i krigsföringen samt att förluster av flygplan och flygförare är mer kännbart för småstater.²⁹

Därför har bland annat Shaun Clarke och Arash Heydarian Pashakhanlou skapat teorier kring detta.

Shaun Clarke har forskat kring asymmetrisk luftmakt. Clarke har med sitt Strategic persuasion-oriented targeting (SPOT) paradigm försökt att i sin studie förklara hur viktigt det är att slå mot strategiska och operationella mål för att skapa politisk osäkerhet genom att slå mot ledare på olika nivåer.³⁰ Här finns det likheter med Wardens Fem Ringar men skillnaden är att Clarkes teori är strategiska politiska/militära mål för att påverka deras inställning till kriget istället för att slå ut ledare som huvudmålsättning.

Arash Heydarian Pashakhanlou har med sin Underdog's model fokuserat på asymmetri och utifrån det tagit fram sex faktorer för hur en småstat ska försvara sig och möta en stormakt mer

²⁵ Robert A. Pape *Bombing to Win, Air power and Coercion in war*, Ithaca & London, Cornell University Press, 1996

²⁶ John Andreas Olsen, *Routledge Handbook of Air Power*, New York, Routledge, Tylor & Francis group, 2018, s. 41

²⁷ Ibid s.42

²⁸ David S. Fadok, *John Boyd and John Warden, Air Power's Quest for Strategic Paralysis*, Maxwell, School of Advanced Airpower Studies, 2005 [John Boyd and John Warden: Air Power's Quest for Strategic Paralysis \(defense.gov\)](https://www.defense.gov/John-Boyd-and-John-Warden-Air-Power-s-Quest-for-Strategic-Paralysis) hämtad 2024-08-19 s.10

²⁹ Shaun Clarke, *Strategy, Air Strike and small nations*, Fairbairn, Aerospace Center, RAAF base, 2001, s.69

³⁰ Ibid, s.145 (s.136)

Magisteruppsats Krigsvetenskap (2UK022)

om denna under avsnittet teori. Denna teori har nära anknytning till det svenska flygvapnet och därför kommer detta arbete bygga på denna teori.

Ovan nämnda forskare/teoretiker har skapat teorier om hur stormakter ska använda sina flygstridskrafter och hur småstater ska använda sina. Men vad händer om en stormakt börjar använda sig av en teori ämnad för en småstat?

1.4 Forskningsfråga

Arbetet kommer undersöka Underdog's Model eftersom teorin har stora likheter med hur det svenska flygvapnets bastaktik är uppbyggd, och därför intressant ur ett svenskt perspektiv. För att se om teorin även är användbar för stormakter. Detta arbete vill därför pröva Underdog's model på stormakter och vill svara på frågan:

Hur väl kan teorin UM fungera för en stormakt?

1.5 Avgränsning

Denna studie kommer endast använda öppna källor vilket i sig blir en avgränsning då all information om aktuella händelser ej går att få tag på.

Stormakter i detta arbete kommer avgränsas till USA, Ryssland och Kina då de är de tre största.

2 Teori

2.1 Val av teori, Underdog's model

Underdog's Model A Theory of Asymmetric Airpower av Arash Heydarian Pashakhanlou³¹ är en teori skapad för hur småstater ska agera för att kunna höja sina chanser att kunna förhindra eller slå en stormakt i ett luftkrig. Teorin berör luftstridskrafter och deras basförmågor dock finns det delar av denna teori som mycket väl kan användas av andra stridskrafter.

Teorin Underdog's model (UM) utgår ifrån en forskningslucka som många av de stora flygmaktsteoretikerna som Giulio Douhet, John Boyd, John Warden och Robert Pape inte

³¹ Pashakhanlou, Arash Heydarian. "The Underdog's Model: A Theory of Asymmetric Airpower." Air & space power journal, vol. 35, no. 4, 2021

Magisteruppsats Krigsvetenskap (2UK022)

studerat, nämligen asymmetri. Dessa teoretiker kommer själva från en stormakt och därför har de ej behövt använda sig utav asymmetri i sina teorier. Teorin UM bygger på ett större sammanhang än Clarkes SPOT där författaren ser en större helhet utan att förkasta SPOT paradigmet.

”UM bygger på sex faktorer för att David ska kunna besegra Goliat: (1) kreativitet, (2) självförsörjning och externt stöd, (3) engagemang, (4) underrättelse, (5) spridning och kraftsamling, (6) slå mot sårbara militära mål” (egen översättning).³² Ju bättre man presterar inom dessa centrala faktorer desto större blir motståndet.

2.1.1 Kreativitet enligt UM

Här gäller det att ha intelligenta, öppensinnade motiverade, impulsiva och hårt arbetande människor i en grupp där blandningen gör att man tillsammans kommer på nya och kreativa lösningar, där man hjälps åt att komma framåt.³³ Hierarkier motverkar oftast detta synsätt då man ibland inte vågar framföra sin åsikt och uttrycka sin kreativitet i rädsla för att bli nedvärderad och följer då endast given order.³⁴

2.1.2 Självförsörjning och externt stöd

Självförsörjning och externt stöd kräver att politik, logistik, ekonomi och försvar måste jobba tillsammans för att uppnå detta och att vars så lite beroende av en tredje part som möjligt. Trots detta kommer landet vara beroende av externt stöd vid långvarig kris/krig. Då kommer landet vara beroende av resurser från en andra part och därför behöver man ha goda förbindelser länder emellan.³⁵

Det kan liknas med situationen i Ukraina där de är i stort beroende av utrustning från andra länder för att kunna stå emot Ryssland invasion.³⁶

³² Pashakhanlou, Arash Heydarian. "The Underdog's Model: A Theory of Asymmetric Airpower." *Air & space power journal*, vol. 35, no. 4, 2021, s.7

³³ *Ibid*, s. 9-10

³⁴ Wiswesser, Sean M. "Potemkin on the Dnieper: The Failure of Russian Airpower in the Ukraine War." *Small wars & insurgencies*, vol. 34, no. 7, 2023, s. 1215, doi:10.1080/09592318.2023.2187201.

³⁵ Pashakhanlou, Arash Heydarian. "The Underdog's Model: A Theory of Asymmetric Airpower." *Air & space Power journal*, vol. 35, no. 4, 2021 s. 8

³⁶ Sveriges Regering, 2024-09-09, [Nytt militärt stödpaket som stärker Ukrainas försvarsförmåga - Regeringen.se](#) Hämtad 2024-09-27

2.1.3 Engagemang

Hur villigt är landet att tilldela resurser för kriget. Det beskrivs utifrån befolkningens och truppers stridsvilja, andel ekonomiska och militära resurser samt hur stora militära förluster landet kan tänkas ta relativt mot befolkningsstorleken.³⁷

2.1.4 Underrättelse

All information som går att få tag i är viktig, och här gäller det att inhämta så mycket information som möjligt. Det är också av stor vikt att man förnekar fienden information. Det gäller att dölja, gömma vilseleda, och med andra medel förhindra att fienden får information.³⁸

2.1.5 Spridning och kraftsamling

Det gäller att kunna sprida sina militära resurser genom bland annat att placera flygplan på många olika ställen för att minska riskerna för att dessa slås ut vid eventuella attacker. Samtidigt behövs också kraftsamling för att kunna slå hårt mot en fiende eller via skenmanövrar få fienden att möta ett falskt hot. Kraftsamlingar måste därför gå snabbt i syfte att inte upptäckas, för att efter uppdraget spridas för att minska risk för egna förluster.³⁹

2.1.6 Slå mot sårbara militära mål

Målprioritering har alltid varit centralt i luftmaktsteori. UM förespråkar att slå mot sårbara och värdefulla militära mål. Det gäller att prioritera dessa mål utefter en kostnads- och nyttoanalys. Detta för att inte eskalera konflikten och för att om möjligt undvika storskaliga hämndattacker. Genom att inte slå mot civila mål är tanken att stödet till militären inte ska öka bland civilbefolkningen.⁴⁰ Exempel är bland annat hur Ukrainas försvarsvilja är mycket hög och det kan bero på Rysslands systematiska bombningar mot civila mål.⁴¹

2.2 För- och nackdelar med teorin

Arash Heydarian Pashakhanlou har byggt sin UM på empiri från svenska, finska och israeliska flygvapnet⁴² varav det blir tydligt att viss taktik är taget från det svenska flygvapnets flygbassystem. Svenska flygvapnet har taktiserat med spridning och användning av t.ex.

³⁷ Pashakhanlou, Arash Heydarian. "The Underdog's Model: A Theory of Asymmetric Airpower." Air & space Power journal, vol. 35, no. 4, 2021 s. 13

³⁸ Ibid s. 14

³⁹ Ibid, s. 16-17

⁴⁰ Ibid, s. 17-18

⁴¹ Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, *Erfarenheter från Ukraina, Initiala lärdomar för civilförsvaret*, FÖ2023/01325, [fo2023-01325-erfarenheter-fran-ukraina_initiala-lardomar-for-det-civila-forsvaret.pdf \(msb.se\)](https://www.msb.se/fo2023-01325-erfarenheter-fran-ukraina_initiala-lardomar-for-det-civila-forsvaret.pdf) Hämtad 2024-09-09

⁴² Pashakhanlou, Arash Heydarian. "The Underdog's Model: A Theory of Asymmetric Airpower." Air & space Power journal, vol. 35, no. 4, 2021 s. 6

Magisteruppsats Krigsvetenskap (2UK022)

vägbaser sedan 50-talet med sitt flygbassystem 60 för att utvecklas vidare till flygbassystem 90 fram till dagens flygbassystem.⁴³ Detta gör att teorin inte är revolutionerande då delar av den redan varit i aktiv tjänst långt innan teorin skapades (dock ej i krig). Samtidigt är det bra att det forskas kring den svenska Försvarsmakten och dess taktik som visar att Sverige tänkt rätt i hur landet ska försvaras.

En nackdel är att teorin ej tar hänsyn till ett lands geografi vilket till stor del kan vara avgörande i en väpnad konflikt. Författaren nämner detta och hänvisar till att använda andra formbara generiska nyckelfaktorer.⁴⁴ I många krig har landets geografi och placering i förhållande till angriparen haft stor betydelse för utgången av kriget. Det är svårt att kriga i en terräng där angriparen ej är hemmastadd. Ta kriget i Afghanistan där både Ryssland och USA haft stora svårigheter då de ej behärskat terrängen.

⁴³ Försvarsmakten, 03/10 2019. [fortv-2007-1.pdf \(forsvarsmakten.se\)](#) hämtad 2024-08-14

⁴⁴ Pashakhanlou, Arash Heydarian. "The Underdog's Model: A Theory of Asymmetric Airpower." *Air & space Power journal*, vol. 35, no. 4, 2021 s. 8

3 3. Metod

3.1 Forskningsdesign

För att svara på frågan, Hur väl kan teorin UM fungera för en stormakt? Kommer kvalitativt forskningsstrategi med ett deduktivt förhållningssätt användas för att empiriskt granska en teori.⁴⁵ Studien kommer vara teoriprovande för att se om vald teori visar sig vara framgångsrik i andra fall än vad skaparen tänkt.⁴⁶ Grund för detta är en mest olika design⁴⁷ där två olika fall testar teorins centrala faktorer och hur stormakter använder dessa. Valet av en mest olika design är för att se om teorin håller under andra förutsättningar än teorins syfte som har småstaten som fokus. Syftet med att testa teorin under olika förutsättningar är för att få fram vilken grad av generaliserbarhet teorin har, om den då kan appliceras i skilda miljöer, för att på så sätt kunna se om teorin fungerar för stormakter.⁴⁸

Då frågan är om teorin UM fungerar för stormakter, behöver teorin testas utifrån stormakters användning av teorins centrala faktorer. Fallen kommer därför vara stormakt mot småstat och stormakt mot stormakt.

De centrala faktorer Arash Heydarian Pashakhanlou skapat kommer analyseras för att få fram vad som är själva essensen med dessa. Indikatorer skapas för var och en av de sex faktorerna för att därefter se hur förekommande de är i empirin och hur det påverkar resultatet av konflikten/kriget.⁴⁹ Därefter kommer dessa jämföras mot empirin för att se vilka strategiska för- och nackdelar som uppstår när en stormakt använder sig av UM.

3.2 Val av fall

Det första fallet kommer vara Rysslands invasion av Ukraina. Kriget kommer granskas utifrån Rysslands eventuella användning av teorins centrala delar för att se om och i så fall hur teorin används. Ukraina räknas som småstat i detta fall då de är betydligt mindre till yta och ekonomi än vad Ryssland är.

Fall nummer två är maktspelet mellan USA och Kina i Stilla havet som kommer granskas för att se om eventuell användning av teorin kan skapa fördelar även för en stormakt.

⁴⁵ Alan Bryman, *Samhällsvetenskapliga metoder, Upplaga 3*, Oxford, Alan Bryman och Liber AB 2002, 2018, s.61, 47.

⁴⁶ Esaiasson, Peter et al. *Metodpraktikan : Konsten Att Studera Människor, Organisationer Och Samhällen. Sjätte upplagan* ed., Norstedts Juridik, 2024, s.41

⁴⁷ *Ibids.*104-106

⁴⁸ *Ibid.*, s.104

⁴⁹ Bryman, Alan and Björn Nilsson. *Samhällsvetenskapliga Metoder. 2., [rev.] uppl. ed., Liber, 2011. s.204*

3.2.1 Bakgrund Ryssland/Ukraina

Den 24 februari 2022 inledde Ryssland ett storskaligt anfall mot Ukraina.⁵⁰ De gick in i Ukraina med stora trupper och inledde ett anfall mot bland annat Ukrainas huvudstad Kiev där de försökte störta landets president. Kriget är pågående och inga tydliga tecken på fred syns inom den närmaste tiden. Bland annat har Ukrainas president uttalat sig om att ingen fredsförhandling är möjlig förrän Ryssland har lämnat allt ukrainskt territorium inklusive Krim.⁵¹

3.2.2 Bakgrund USA-Kina

Efter Sovjetunionens fall 1991 har USA varit den enda supermakten i världen och de har haft stort inflytande i stora delar av världen. Men på senare tid börjar Kina utmana USAs position som supermakt och sett till BNP per capita väntas de gå om USA 2024.⁵² Detta har USA sett som ett hot mot sin dominans och då skapat en målsättning i National Security Strategy 2023 om att ”*skapa övertag mot globala konkurrenter, ta tag i de problem som uppstår och leda världen mot en mer optimistisk framtid*” (egen översättning)⁵³. USA vill med detta beslut behålla sin roll som supermakt och det är i konflikt med Kinas intentioner i stilla havsregionen och övriga världen där de har en egen agenda. Kina har sedan 2013 ändrat sin diplomatiska inriktning från en låg profil till att uppnå sina stora mål.⁵⁴

Har valt dessa händelser utifrån att de är i olika geografiska regioner med olika politiska system och stora ekonomiska skillnader vilket stärker analysen utifrån mest olika designen. Fallen representerar också de tre största stormakterna där de har starka motståndare, vilket tvingar dem att tänka nytt. Vilket gör dem lämpliga att analysera om de har eller kan ha nytta av en teori som är skapad för en småstat.

3.3 Empiri

Empirin kommer till stor del att bestå av händelser som inträffat i närtid. Jag har valt aktuella händelser då förändringar i teknik och taktik sker mycket snabbt.⁵⁵ Hastigheten i

⁵⁰ www.regeringen.se, [Ukraina - Regeringen.se](http://Ukraina-Regeringen.se) Hämtad 2024-09-03

⁵¹ Arkadiy, Eremin and Oleg Petrovich-Belkin. "Is Sustainable Peace in Ukraine Possible? Contributions of Quality Peace Theory." *Journal of Peacebuilding & Development*, vol. 19, no. 1, 2024, pp. 123-28, doi:10.1177/15423166231221776.

⁵² Muhammad Soban, Arif et al. "Strategic Competition between USA and China in Asia Pacific Region." *South Asian studies (Lahore, Pakistan)*, vol. 38, no. 2, 2023, s.208 Hämtad 2024-09-04.

⁵³ Ibid, s.209,

⁵⁴ Can, Ciwan M. and Anson Chan. "Preventive or Revisionist Challenge during Power Transition? The Case of China–USA Strategic Competition." *Journal of Asian Security and International Affairs*, vol. 9, no. 1, 2022, s.18, doi:10.1177/23477970221076646. Hämtad 2024-09-10

⁵⁵ Mattias Axelson Martin Lundmark Karin Schröder, *Snabb anpassning av materielsystem - effektivt samarbete med leverantörer*, rapport FOI-R--4408—SE, 2017-03-06, [Snabb anpassning av materielsystem - effektivt samarbete med leverantörer \(foi.se\)](http://Snabb%20anpassning%20av%20materielsystem%20-%20effektivt%20samarbete%20med%20leverant%C3%B6rer%20(foi.se)) hämtad 2024-09-02

Magisteruppsats Krigsvetenskap (2UK022)

teknikutveckling och taktikutveckling kräver hög anpassningsbarhet av aktörerna i dagens konflikter för att inte hamna efter. Genom att använda aktuella händelser är tanken att de på ett bättre sätt ska pröva teorin. Teorin är ganska ny och bygger på att kunna ta hand om en snabb teknikutveckling och implementera ny taktik snabbt och vara kreativ. Används historiska händelser finns risken att detta missas.

Då båda dessa händelser är aktuella i dags datum kommer mycket av empirin kring dessa till stor del bestå av nyhetsartiklar via öppna medier, rapporter och forskning. De källor som används kommer till största del vara sekundärkällor då det är händelser som återberättats av journalister.

3.4 Källkritik

Mycket av den empiri som kommer att användas i detta arbete är sekundärkällor vilket medför att källkritik är av stor vikt. När nyhetsartiklar men även rapporter och forskning används är det av vikt att dessa granskas efter *ädel-OST=Äkthet, Oberoende, Samtidighet, Tendens*⁵⁶. Syfte är att säkerställa att det material som används i detta arbete är av så god kvalitet som möjligt och att de då kan bidra till relevanta slutsatser för att komma så nära sanningen som möjligt.

Äktheten. Nyheter från diktaturer eller har koppling till, måste äktheten ifrågasättas då kan vinkla eller förfalska en händelse för att passa diktaturens agenda. Då detta arbete analyserar både Ryssland och Kina behöver äktheten alltid ifrågasättas. Genom att ha vetskap om detta, analyseras informationen utifrån om det finns annan empiri som stödjer eller förnekar informationen.

Oberoende. Utgår från tre olika aspekter,⁵⁷ vilken typ av källa som används, förstahandskällor har mer trovärdighet än andrahandskällor. Är berättaren oberoende kring den händelse som återges eller har den koppling till själva händelsen, vilket gör att vissa delar i berättelsen förstärks eller försvagas kommer granskas i de källor som används i detta arbete.

Samtidighet. Ju närmare inpå desto större sannolikhet att det som återges är korrekt.⁵⁸ Då inriktningen är att ha så ny information som möjligt kommer samtidigheten i detta arbete påverkas i liten grad.

⁵⁶ Esaiasson, Peter et al. Metodpraktikan : Konsten Att Studera Människor, Organisationer Och Samhällen. Sjätte upplagan ed., Norstedts Juridik, 2024, s.288

⁵⁷ Ibid. s.292-293

⁵⁸ Ibid, s.293

Magisteruppsats Krigsvetenskap (2UK022)

Tendens. Likt äktheten kommer även tendensen ha ganska stor roll i detta arbete då dagens krig inte bara pågår i mark-, sjö- och luftdomänerna utan också i cyber- och informationsarenan. Det gör att nyheter och information riktas för att påverka en opinion för att få mer stöd för sin sak. Det kan då komma från källor som har för avsikt att sprida desinformation eller information för deras egen vinning. Därför kommer flera olika källor användas för att minimera risken för att falskt material påverkar arbetet.

3.5 Operationalisering

För att systematisera arbetet kommer UM's sex centrala faktorer vara de oberoende variablerna. Utifrån dessa variabler kommer indikatorer skapas för att kunna mäta eller observera förekomst och påverkan av de centrala delarna för var och en av de sex faktorerna i teorin. Dessa indikatorer används för att mäta hur en aktör tillämpar UM's faktorer för att då testa teorin utifrån verkliga situationer. Analys används som frågeställning för att hitta indikatorer i empirin.

För att kunna få fram ett resultat kommer förekomst eller ej förekomst av variablerna sättas in i en tabell. Därefter kommer detta analyseras för att se om det hade ingen, medel eller stor påverkan på den verkliga händelseutvecklingen. Bedömningen görs efter hur ofta indikatorerna är förekommande i teorin och resultat bedöms efter påstådda framgångar eller nederlag utifrån empirin.

För att kunna tolka kausaliteten i indikatorerna har jag utifrån dessa skapat analysfrågor i syfte att kunna utvärdera och analysera hur indikatorerna används och om det ger en positiv eller negativ påverkan, och för att se om det finns något samband mellan orsak och verkan.

Oberoende variabel	Indikatorer	Analysfrågor
Kreativitet ⁵⁹	-Ny teknik framtagen under kriget -Förbättra gammal teknik -Ledningssystem -Hierarki	-Används ny teknik skarpt och hur förekommande är det? -Hur anpassningsbara är respektive land?

⁵⁹ Pashakhanlou, Arash Heydarian. "The Underdog's Model: A Theory of Asymmetric Airpower." Air & space Power journal, vol. 35, no. 4, 2021, s.9-10

Magisteruppsats Krigsvetenskap (2UK022)

		-Används uppdragstaktik eller hur leds styrkorna? -Finns kreativitet i doktriner?
Självförsörjning och externt stöd ⁶⁰	-Egen tillverkning -Import	-Egen produktion av vapen? -Eget beroende av import? -Mängd stödjande länder?
Engagemang ⁶¹	-Stridsvilja -Militär ekonomi -Folklig förankring	-Finns tecken på folkligt stöd till försvaret? -Finns tecken på folkligt stöd till ledaren? -Finns internationellt tecken på stöd till landet?
Underrättelse ⁶²	-Egen teknik för underrättelser -Vilseledning -Omsättning av underrättelser till stridsfältet och tid för detta.	-Egen underrättelse eller beroende av andra? -Förmåga att snabbt använda egen underrättelse i bekämpning? -Förmåga att hindra motståndaren att ta del av egen underrättelse?
Spridning och kraftsamling ⁶³	-Taktisk spridning -Taktisk kraftsamling -Anpassad taktik	-Snabba beslutskedjor för att kraftsamla eller sprida? -Fungerande taktik kring spridning och kraftsamling?
Slå mot militära mål ⁶⁴	-Militära mål -Icke militära mål	-Vilka mål prioriteras?

Tabell 1.

⁶⁰ Pashakhanlou, Arash Heydarian. "The Underdog's Model: A Theory of Asymmetric Airpower." Air & space Power journal, vol. 35, no. 4, 2021, s.11-12

⁶¹ Ibid, s.13-14

⁶² Ibid, s.14-16

⁶³ Ibid, s.16-17

⁶⁴ Ibid, s.17-18

Förekomsten av indikatorer i valda fall kommer mätas utifrån empirin och sättas in i en tabell för respektives variabel. Syftet är att försöka se vilken påverkan den har på utfallet och om eller när den används.

Oberoende variabel	Förekommer ej	Låg-medel Förekomst	Hög förekomst	Ingen påverkan	Låg-Medel påverkan	Hög påverkan
Kreativitet	Red	Yellow	Green	Red	Yellow	Green
Självförsörjning och externt stöd	Red	Yellow	Green	Red	Yellow	Green
Engagemang	Red	Yellow	Green	Red	Yellow	Green
Underrättelse	Red	Yellow	Green	Red	Yellow	Green
Spridning och kraftsamling	Red	Yellow	Green	Red	Yellow	Green
Slå mot militära mål	Red	Yellow	Green	Red	Yellow	Green

Tabell 2

3.6 Validitet och Reliabilitet

För att kunna få fram förekomsten av de oberoende variablerna kommer indikatorer användas. För att dessa indikatorer ska ha hög validitet, d.v.s mäta rätt saker krävs det att de speglar det aktuella innehållet i den oberoende variabeln. För detta kommer ytvaliditet att användas där referenspersoner och handledare tillfrågas om begreppet är rätt fångat.⁶⁵

Då denna studie baseras på händelser där information och analyser kan vara säkerhetsklassade uppgifter, gör det att arbete ej kan ta med alla möjliga faktorer vilket kan komma att påverka resultatet om studien görs om i framtiden.

⁶⁵ Bryman, Alan and Björn Nilsson. Samhällsvetenskapliga Metoder. 2., [rev.] uppl. ed., Liber, 2011. s.210

4 Analys

4.1 Analys Ryssland Ukraina

4.1.1 Analys Kreativitet Ryssland Ukraina

Kriget mellan Ryssland och Ukraina vilka båda är två postsovjjetiska länder där kriget återspeglas till stor del av det. Båda sidor utnyttjar ny teknik och taktik men Ukraina har lättare att införa detta i krigsmakten då de får utrustning från väst och det skapar en hybrid mellan det postsovjjetiska tänket och västs tänk.⁶⁶

Ryssland har svårare för det och deras toppstyrning av militären försvårar militär anpassning och förhindrar nytänkande i rädsla för repressalier.⁶⁷ Nästan inga gemensamma operationer har genomförts utan fokus har till stor del bestått av ensidiga ambitioner inom respektive domän vilket har visat att man behöver koncentrera resurser på alla domäner för att skapa och behålla initiativ.⁶⁸ Båda länderna har haft svårigheter till att skapa luftkontroll vilket gjort att de har haft svårt att använda flygfarkoster till stöd för markbaserade förband samt att kunna slå på djupet med dessa. Ryssland har haft stora svårigheter med att planera och genomföra flygföretag och det beror till stor del på deras ledningssystem.⁶⁹ Ryssland har haft ett stort övertag i eldöverlägsenhet och med hjälp av obemannade farkoster upptäcka och eld leda artilleri, har gjort att Ukraina har haft svårt att gömma sig och då blivit tvungen att uppträda i mindre enheter med mer spridning, för att minska risken för upptäckt och bekämpning.⁷⁰

Rysslands omställning till krigsekonomi har gjort att de har haft lättare att ställa om för att kunna producera ammunition och krigsmateriel vilket har gjort att de har få begränsningar till militära anpassningar.⁷¹

Båda länderna har under kriget utvecklat och använt ny teknik och då framför allt nya typer av drönare men de har även försökt anpassa befintligt material med skydd mot drönare. Ukraina har dock ett litet övertag när det gäller kreativitet mot Ryssland då de är lite snabbare med att

⁶⁶ Försvarsmakten 27/6 2024 kl. 09:00 [fordjupade-lardomar-fran-kriget-i-ukraina-2024-05-31.pdf \(forsvarsmakten.se\)](#) s.5, hämtad 2024-08-14

⁶⁷ Ibid, s.6,

⁶⁸ Ibid, s.5

⁶⁹ Wiswesser, Sean M. "Potemkin on the Dnieper: The Failure of Russian Airpower in the Ukraine War." *Small wars & insurgencies*, vol. 34, no. 7, 2023, s.1209, doi:10.1080/09592318.2023.2187201. Hämtad 2024-08-28

⁷⁰ Försvarsmakten 27/6 2024 kl. 09:00 [fordjupade-lardomar-fran-kriget-i-ukraina-2024-05-31.pdf \(forsvarsmakten.se\)](#) s.5, hämtad 2024-08-14

⁷¹ Ibid, s.6

Magisteruppsats Krigsvetenskap (2UK022)

ta fram ny teknik. Ett tydligt exempel är hur Ukraina trots att de har en mycket liten flotta, med vattengående drönare har lyckats bekämpa stora delar av den ryska Svarta havs flottan.⁷²

Bedömningen blir att Ryssland är kreativa men på en lägre nivå än Ukraina. Ryskt befälssystem lämnar inte utrymme för fritt tänkande bland befäl och soldater vilket är en förutsättning för kreativitet enligt UM. Lägg därtill en utbredd korruption där pengar för att utveckla krigsmateriel hamnar i fel händer. Därför placerar jag Rysslands kreativitet på låg förekomst. Desamma gäller för vilken påverkan det har. Kulturen inom ryska krigsmakten sätter stopp för nytänkande och leder till långa beslutstider. Exempel på att Ryssland är fast i gammalt tänk är hur de envisas att med marktrupper anfälla på bred front mot av Ukraina väl befästa platser, vilket leder till många stupade soldater.⁷³

4.1.2 Analys Självförsörjning och externt stöd Ryssland

I och med Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina har EU och västvärlden belagt Ryssland med omfattande sanktioner både mot staten och mot privatpersoner.⁷⁴ Genom att Ryssland ställt om till krigsekonomi finns det tecken på att landets ekonomi och tillverkningsindustri går mycket bra.⁷⁵ Genom krigsekonomi kan de ställa om produktion till att fokusera på de resurser landets militära enheter behöver, t.ex vapen och ammunition. Hur det kommer utvecklas i framtiden är svårt att förutse, men risken är stor att ekonomin kommer minska kraftigt ju längre kriget pågår.⁷⁶

Ryssland har även goda förbindelser med bland annat Iran där de får köpa UAV för långdistansbombningar, Nordkorea där de får köpa ammunition och med Kina. Kina är dock lite mer restriktiva officiellt med vad Ryssland får köpa för utrustning.

Genom Rysslands självförsörjning och externt stöd från Kina, Iran och Nordkorea har de möjlighet att under lång tid producera och försörja sin krigsmakt. Det har hög påverkan på kriget då det blir svårt att nöta ut Ryssland med tanke på vilka möjligheter de har till att mobilisera personal och utrustning till krigsmakten.

⁷² CNN World, 2024-02-14, [How Ukraine seized the upper hand against Russia in the battle for the Black Sea | CNN](#), Hämtad 2024-09-12.

⁷³ YLE, 2023-12-02, [Brittiska och norska experter: Rysslands förluster på dagsnivå större än någonsin i Ukraina – Utrikes – svenska.yle.fi](#), hämtad 2024-09-30

⁷⁴ [www.regeringen.se, Ukraina - Regeringen.se](#) Hämtad 2024-09-03

⁷⁵ Dagens Industri, 2024-02-03 15:02 [Ryska ekonomin växer snabbare än västvärldens \(di.se\)](#) hämtad 2024-09-06

⁷⁶ Weber, Yuval. The Russian Economy. Agenda Publishing, 2023. World Economies. s.214

4.1.3 Analys Engagemang Ryssland

Engagemanget för Rysslands invasion av Ukraina är svårt att analysera. Dels på grund av att Ryssland är en diktatur där staten bestämmer vad media får rapportera,⁷⁷ dels att kritiska journalister riskerar långa fängelsestraff.⁷⁸ Lägg därtill lagar som förbjuder protester mot kriget gör det svårt att ta reda på vad den ryska befolkningen tycker om kriget.⁷⁹ Oavsett detta lyckas Ryssland få fram soldater till kriget via frivillighet eller via tvång.

I Ryssland är det svårt att sätta sig upp mot staten och dess ledare. Det medför att få personer vågar ta risken att sätta sig emot kriget och det ryska styret. Dessutom har den ryska staten under en längre tid indoktrinerat den ryska befolkningen med osanningar om omvärldens syn på Ryssland och det hot mot nationen de utgör.⁸⁰ Därför är bedömningen att det är svårt att mäta det egentliga engagemanget för kriget i Ukraina är i Ryssland. Oavsett engagemang kan diktaturer tvinga in befolkningen i krigsmakten varav påverkan av engagemang eller inte bedöms som låg.

4.1.4 Analys Underrättelse

Den ryska ställningen som rymdstormakt har under senaste tiden försvagats och då framför allt från USA och Kina. Trots detta har de en god förmåga att använda rymdsystem i sin krigsföring. När rymdsystem, obemannade farkoster och långräckviddiga bekämpningsmedel koordineras kan det ge bra resultat på långa avstånd, speciellt när de används på alla ledningsnivåer.⁸¹

Ryssland har under lång tid bedrivit kvalificerad underrättelsetjänst genom GRU (militär underrättelsetjänst), SVR (Utrikesunderrättelsetjänst) och FSB (Nationell underrättelsetjänst).⁸² Ryssland har genom ett långsiktigt arbete skapat stora nätverk för underrättelseinhämtning vilket gör att de kan inhämta information samt sprida desinformation, vilket skett bland annat genom EU-parlamentariker som jobbat åt FSB.⁸³ Genom det har Ryssland skapat goda förutsättningar för att inhämta information samt kunna sprida egen information i syfte att påverka politiker och opinion till deras fördel.

⁷⁷ YLE 2023-12-01, [Nytt lagförslag i Ryssland kräver att utläningar måste vara "lojala" med Putins regim – Utrikes – svenska.yle.fi](https://svenska.yle.fi), hämtad 2024-09-09

⁷⁸ SVT nyheter, 2024-07-23, [Långa fängelsedomar – en markering mot kritiska journalister | SVT Nyheter](https://svt.se), hämtad 2024-09-09

⁷⁹ SVT Nyheter, 2023-04-17, [Ryssland har antagit rekordmånga lagar – vill tysta all opposition | SVT Nyheter](https://svt.se), hämtad 2024-09-09

⁸⁰ Tomas Bertleman, *Attförstå och handskas med Ryssland*, 2022-02-09 Utrikespolitiska Institutet, [att-forsta-och-att-handskas-med-ryssland-av-tomas-bertelman-sveriges-ambassador-i-moskva-08-12.pdf \(ui.se\)](https://www.rii.se/att-forsta-och-att-handskas-med-ryssland-av-tomas-bertelman-sveriges-ambassador-i-moskva-08-12.pdf), Hämtad 2024-09-27

⁸¹ Försvarsmakten 27/6 2024 kl. 09:00 [fordjupade-lardomar-fran-kriget-i-ukraina-2024-05-31.pdf \(forsvarsmakten.se\)](https://forsvarsmakten.se) s.12, hämtad 2024-08-14

⁸² Försvarsmakten, [Rysk underrättelse- och säkerhetstjänst - Försvarsmakten \(forsvarsmakten.se\)](https://forsvarsmakten.se) Hämtad 2024-09-12

⁸³ YLE.fi, 2024-01-29, [Medieavslöjande: Lettisk EU-parlamentariker påstås vara rysk agent – Utrikes – svenska.yle.fi](https://svenska.yle.fi), Hämtad 2024-09-13

Magisteruppsats Krigsvetenskap (2UK022)

Kring hur Ukraina inhämtar sina underrättelser råder stor sekretess. Utifrån de attacker som sker runt om i Ryssland mot ammunitionsdepåer, transporter av drivmedel och ammunition. Det kan tolkas som om Ukraina har god förmåga att inhämta underrättelser och att Ryssland har svårt att dölja dessa. Exempel på detta är de attacker som skett mot fartyg i hamn och mot flygbaser med speciellt värdefulla flygplan.^{84, 85}

Rysslands totala förmåga att inhämta underrättelser har en hög förekomst då de har prioriterat detta under mycket lång tid och påverkan av det arbetet är stort då de har möjligheter att inhämta lägesbilder på alla nivåer.

4.1.5 Analys Kraftsamling Ryssland Ukraina

Den stora mängd sensorer som nu finns tillgängliga på dagens stridsfält har gjort det svårt att gömma sig. Därför är det bästa skyddet spridning. Det gör det också svårt att kunna kraftsamla då det upptäcks väldigt tidigt och riskerna blir då mycket höga.⁸⁶

Trots att det har blivit svårare att kraftsamla på stridsfältet har Ryssland fortfarande förmåga att kunna kraftsamla och genomföra stora attacker med långräckviddiga bekämpningsmedel i form av UAV, ballistiska missiler samt hypersoniska robotar (se figur 4).⁸⁷ Dessa attacker sker med ojämna mellanrum, allt från några i veckan till några i månaden.

Figur 4

⁸⁴ BBC, 2024-08-03 [Ukraine claims Russian Rostov-on-Don submarine sunk in Crimea \(bbc.com\)](https://www.bbc.com/news/ukraine-66111111), Hämtad 2024-09-30

⁸⁵The War Zone, 2023-08-31 [Moment Of Drone Strike That Destroyed Russian Il-76s Seen In Infrared Image \(twz.com\)](https://www.thewarzone.com/news/moment-of-drone-strike-that-destroyed-russian-il-76s-seen-in-infrared-image), Hämtade 2024-09-30

⁸⁶ Försvarsmakten 27/6 2024 kl. 09:00 [fordjupade-lardomar-fran-kriget-i-ukraina-2024-05-31.pdf \(forsvarsmakten.se\)](https://www.forsvarsmakten.se/nyheter/2024/05/31/fordjupade-lardomar-fran-kriget-i-ukraina-2024-05-31.pdf) s.7, hämtad 2024-08-14

⁸⁷ Sveriges television nyheter, 2024-08-26, [Flera döda i storskalig rysk attack mot Ukraina | SVT Nyheter](https://www.svt.se/nyheter/utrikes/flera-doda-i-storskalig-rysk-attack-mot-ukraina), hämtad 2024-09-09

Figur 4 visar kraftsamling på en storskalig attack med långräckviddigt bekämpningsmedel.⁸⁸

Genom Rysslands förmåga till att mobilisera personal och utrustning till krigsmakten har de också stora möjligheter till att kunna genomföra kraftsamling och kraftsplittring. Dock har de ett väldigt hierarkiskt ledningssystem där underordnade ej alltid vågar ta beslut.⁸⁹ Det gör att beslutsprocesserna tar lång tid och att kraftsamlingen ej får önskad effekt.

Summeringen blir hög förekomst utifrån rysk förmåga till att kraftsamla men påverkan blir låg till medel på grund av ett långsamt ledningssystem.

4.1.6 Analys Slå mot militära mål Ryssland/Ukraina

Utifrån ukrainska utsagor via media har de delat med sig av bilden att Ryssland bombar både civila och militära anläggningar/mål. Ryssland har bland annat bombat civila sjukhus, bostäder, hotell och till och med en kraftdamm⁹⁰ vilket strider mot krigets lagar.⁹¹ Ryssland genomför bombningar och angrepp liknande Douhets teorier om att bomba folket för att få dem att vända sig mot landets ledare eller vilja ge upp. I Ukraina verkar det ha motsatt effekt och gör att folket till högre grad stödjer den egna militären.

Ryssland slår även mot militära mål men på grund av hög andel civila mål följer Ryssland ej UM teori och därför blir det låg förekomst på Militära mål och påverkan av dessa bombningar blir låg då den har motsatt effekt och gör att ukrainska folket får högre försvarsvilja.

4.2 Analys fall nr 2 USA/Kina

4.2.1 Analys Kreativitet USA/Kina

USA är ledande inom utveckling av nya moderna militära system. Kina börjar dock komma i kapp genom t.ex framtagning av hypersoniska missiler som är mycket svåra att bekämpa och stora hot för USAs hangarfartyg.⁹² För att komma runt detta har USA börjat titta på att använda

⁸⁸ Figur 4, Ukrainska Flygvapnet, 2024-08-26, www.facebook.com/kpszs, Hämtad 2024-09-09

⁸⁹ Philip Wasielewski, *The Roots of Russian Military Dysfunction*, Philadelphia, 2023, Foreign Policy Research Institute's, s. 6-7, [The Roots of Russian Military Dysfunction - Foreign Policy Research Institute \(fpri.org\)](https://www.fpri.org/), Hämtad 2024-09-13

⁹⁰ Ukrainian News, 2024-09-25 [Russia destroys all thermal and largest hydroelectric power plants of Ukraine - Zelenskyy | Ukrainian news \(ukrainskianews.com\)](https://ukrainskianews.com/) Hämtad 2024-09-30

⁹¹ Regeringe.se, [Genève-konventionen angående skydd för civilpersoner under krigstid - Regeringen.se](https://www.regeringen.se/) Hämtad 2024-09-09

⁹² Ghoshal, Debalina. "China's Hypersonic Glide Vehicle: A Threat to the United States." UPI Space Daily, 02/25/2015 Feb 25, <https://login.proxy.annalindhbiblioteket.se/login?url=https://www.proquest.com/wire-feeds/chinas-hypersonic-glide-vehicle-threat-united/docview/1657734304/se-2?accountid=8325>

Magisteruppsats Krigsvetenskap (2UK022)

är i Stilla havet för FARP.⁹³ Detta i likhet med det svenska flygbassystemet med många landnings- och startmöjligheter för flygplan utspridda på stor yta.⁹⁴

Då båda länderna lägger stora medel på försvarsbudget där de ligger långt fram i utvecklingen av ny teknik med bland annat obemannade farkoster och AI. USA har sitt Multi-Domain Operations (MDO) koncept där samtliga stridskrafter är sammankopplade, det vill säga luft, land, hav, rymd och cyber.⁹⁵ Kinas People Liberation Army (PLA) har liknande koncept som kallas System Destruction Warfare (SDW) och syftar på gemensamma operationer för att slå mot fienden hårt och med hög precision mot kritiska mål med Realtids underrättelse via AI och BIG data.⁹⁶ Utifrån det bedöms båda länderna ha hög kreativitet och att det har hög påverkan.

4.2.2 Analys Självförsörjning och externt stöd USA/Kina

Både USA och Kina är till stor del självförsörjande men oavsett det är de beroende av andra nationer. Båda nationerna har kunskaper att utveckla och bygga femte generationens flygplan, bygga nya fartyg m.m.⁹⁷

Kina med sin ekonomiska tillväxt vill inte stå vid sidan av USA utan de vill också titulera sig supermakt och då kunna påverka deras intressen i omvärlden för att kunna säkra naturresurser som behövs till egen industri.⁹⁸ Bland annat har Kina gått ut med att de under minst tre år ska satsa runt 500 miljarder kronor i Afrika för att skapa jobbtillfällen.⁹⁹

I och med att Kina har fyrdubblat sina utgifter till militären förväntas Kinas krigsmakt vara i samma paritet som USAs krigsmakt till år 2030.¹⁰⁰ Det ses som ett hot av USA och mot deras intressen.

⁹³ Davis, Robert D. "Forward Arming and Refueling Points for Fighter Aircraft." *Air & space Power journal*, vol. 28, no. 5, 2014, s.6. Hämtad 2024-08-12

⁹⁴ Försvarsmakten 2018, M7739-353130, Reglemente flygbassystem, s.14.

⁹⁵ "The Us Army's Multi-Domain-Operations Doctrine." *Strategic comments*, vol. 28, no. 8, 2022, s.2 , doi:10.1080/13567888.2022.2153499.

⁹⁶ Burke, Edmund J., Kristen Gunness, Cortez A. Cooper III, and Mark Cozad, *People's Liberation Army Operational Concepts*. Santa Monica, CA: RAND Corporation, 2020. s.8, 28 https://www.rand.org/pubs/research_reports/RRA394-1.html. Hämtad 2024-09-10

⁹⁷ Totalförsvarets forskningsinstitut, [Sällsynta metaller och stormaktsrivalitet - en översikt om nya strategiska resurser och risken för råvarukonflikter \(foi.se\)](#), s.39. Hämtad 2024-09-05

⁹⁸ Totalförsvarets forskningsinstitut, [Sällsynta metaller och stormaktsrivalitet - en översikt om nya strategiska resurser och risken för råvarukonflikter \(foi.se\)](#), s.39. Hämtad 2024-09-05.

⁹⁹ SVT nyheter 2024-09-05 05:55 [Xi Jinping lovar 500 miljarder till Afrika | SVT Nyheter](#), Hämtad 2024-09-05

¹⁰⁰ Per Olsson, *Defence Economic Outlook 2023 An Assessment of Military Strength among Major Global Powers 2000-2030*, Totalförsvarets Forskningsinstitut, 2023, FOI-R--5433—SE, s.4, [Defence Economic Outlook 2023 \(foi.se\)](#) Hämtad 2024-09-04

Magisteruppsats Krigsvetenskap (2UK022)

Båda länderna behöver kunna införskaffa råmaterial och olja till sina industrier då den inhemska produktion och brytning av dessa råvaror inte räcker till eller att vissa råmaterial saknas.¹⁰¹ Det gör att till och med stormakter är beroende av goda förbindelser med andra nationer.

USA med sin inhemska industri och att de har bilaterala avtal med 201 länder¹⁰² runt om i världen gör att de hamnar på hög förekomst. Kina har på senare tid investerat mycket pengar i andra länder genom att bland annat köpa hamnar eller industrier.¹⁰³ Trots att länder i väst på senaste tiden har blivit lite misstänksamma för detta är Kina en stormakt på den globala marknaden vilket placerar de i hög förekomst. Genom båda ländernas ekonomiska förutsättningar och genom att flertalet länder är beroende av dessa stormakter har den hög påverkan på den globala planet.

4.2.3 Analys Engagemang USA/Kina

I USA finns en kultur där de belönar personer i, eller som varit i den amerikanska krigsmakten. Exempel på detta är bland annat att de har prioriterad boarding när de flyger och att de ofta får applåder för sina insatser.¹⁰⁴ Veteraner och aktiva har också rabatter på museum och attraktioner m.fl.

I en undersökning från PEW research center uppger de att 60 procent av de undersökta stödjer militären medan 36 procent är negativa. Högst förtroende för militären har 65 åringar och uppåt med 71 procent positiva medan endast 25 procent är negativa. Gruppen 18-29 år är den enda grupp där fler är negativa (53 procent) än positiva (43 procent).¹⁰⁵ Patriotism i amerikanska samhället har länge varit väldigt hög och det återspeglar sig tydligt amerikanska filmer och framför allt i krigsfilmer. Dock är detta ett sätt för flygvapnet eller armén att rekrytera mer personal.

Då Kina är en diktatur är det lite svårare att tolka information därifrån.

Då det är svårt att veta sanningen om vilket engagemang det är för Kinas krigsmakt blir förekomst låg och påverkan ingen utifrån tidigare analys av diktaturers påverkan.

Medan för USA är det viktigt att det finns ett stort engagemang för krigsmakten både för att kunna rekrytera och för sittande president med tanke på om den ska bli omvald eller inte. Därför har engagemanget hög påverkan i USA.

¹⁰¹ Totalförsvarets forskningsinstitut, [Sällsynta metaller och stormaktsrivalitet - en översikt om nya strategiska resurser och risken för råvarukonflikter \(foi.se\)](#), s.39. Hämtad 2024-09-05

¹⁰² U.S Department of State, [U.S. Bilateral Relations Fact Sheets - United States Department of State](#), Hämtad 2024-09-16

¹⁰³ Industrinyheter.se 2024-06-05, [Kina tar över världens hamnar | INDUSTRInyheter.se](#), Hämtad 2024-09-27

¹⁰⁴ Egen upplevelse efter ett antal USA resor.

¹⁰⁵ PEW Research Center, 2024-02-01, [Americans' views of the US military | Pew Research Center](#), Hämtad 2024-09-11

4.2.4 Analys Underrättelse USA/Kina

USA har en lång historia med underrättelseoperationer där de genom att stödja olika grupper har försökt störta länders regeringar eller stödja olika grupper i krig. Stödet till rebellgruppen CONTRA för att störta Nicaraguas regering som enligt USA var Marxistisk och hade kopplingar till Sovjetunionen.¹⁰⁶ USA stödde Mujahedin i Afghanistan för att försvåra Sovjetunionens invasion av landet genom att förse dessa med Stinger missiler.¹⁰⁷

USA är ledande inom rymddomänen och med satelliter har de stora möjligheter att övervaka och inhämta information och underrättelser från rymden.¹⁰⁸ ("SpaceX Successfully Launches Us Spy Satellite") Dagens moderna satelliter har mycket hög upplösning på bilder vilket gör att de kan urskilja objekt ner till cirka 10 centimeter.¹⁰⁹

Kina bedriver omfattande underrättelseinhämtningar världen över, bland annat i Sverige där säkerhetspolisen gått ut med att Ryssland, Kina och Iran bedriver underrättelseverksamhet och säkerhetshotande verksamhet i Sverige och att de är de största hoten mot Sverige.¹¹⁰ USA har stoppat flera produkter från kina att användas bland annat utrustning från Huawei i 5g utrustning.¹¹¹ Det pågår också en domstolsutredning om de skall stoppa mobilappen Tik tok i USA då även den anses vara ett säkerhetshot.¹¹² En anledning till att flertal länder börjar begränsa och förbjuda Kinesisk teknik är för att sedan 2017 står det skrivet i kommunistpartiets stadgar att det skall finnas en militär-civil fusion. Det innebär att alla kinesiska företag är kopplade till militären och att det ska vara en fullständig integrering av civil och militär tillverkning. Civila företag får också statligt stöd för att inhämta avancerad teknik från utlandet.¹¹³ Kinas möjligheter att inhämta underrättelser är mycket hög och genom att militär-civil fusion ger det Kina stora möjligheter att påverka.

¹⁰⁶ Hoekstra, Quint. "Helping the Contras: The Effectiveness of U.S. Support for Foreign Rebels during the Nicaraguan Contra War (1979-1990)." *Studies in conflict and terrorism*, vol. 44, no. 6, 2021, s. 524-525, doi:10.1080/1057610X.2019.1568004. Hämtad 2024-09-17

¹⁰⁷ Karlén, Niklas. "Changing Commitments: Shifts in External State Support to Rebels." *Civil wars*, vol. 24, no. 1, 2022, s. 73, doi:10.1080/13698249.2021.1989146. Karlén, Niklas. "Changing Commitments: Shifts in External State Support to Rebels." *Civil wars*, vol. 24, no. 1, 2022, pp. 73-96, doi:10.1080/13698249.2021.1989146.

¹⁰⁸ "SpaceX Successfully Launches Us Spy Satellite." *CE Noticias Financieras*, 02/03/2022 Feb 03, <https://login.proxy.annalindhbiblioteket.se/login?url=https://www.proquest.com/wire-feeds/spacex-successfully-launches-us-spy-satellite/docview/2625516590/se-2?accountid=8325>.

¹⁰⁹ Anonymous. "Israel Launches Ofek 9 Satellite: The New Spy Satellite Is Designed to Provide Very High Resolution Pictures of the Middle East Region." *McClatchy - Tribune Business News*, 06/23/2010 Jun 23, Hämtad 2024-09-17

¹¹⁰ Säkerhetspolisen 2023/24 [Ryssland, Kina och Iran - Säkerhetspolisen \(sakerhetspolisen.se\)](https://www.sakerhetspolisen.se/nyheter/2023-02-08-ryssland-kina-och-iran-sakerhetspolisen), Hämtad 2024-09-16

¹¹¹ Council of Foreign Relations, 2023-02-08, [Is China's Huawei a Threat to U.S. National Security? | Council on Foreign Relations \(cfr.org\)](https://www.cfr.org/asia/is-china-s-huawei-a-threat-to-u-s-national-security/p16484), Hämtad 2024-09-16

¹¹² New York Times, 2024-09-16, [Will TikTok Be Banned in January? That Question is Headed to Court - The New York Times \(nytimes.com\)](https://www.nytimes.com/2024/09/16/us/politics/tiktok-banned-january.html), Hämtad 2024-09-16

¹¹³ Jerker Hellström, Totalförsvarets Forskningsinstitut, 2019-01-13, FOI Memo 6649, [Kinas politiska prioriteringar: militär-civil fusion och konsekvenser för Sverige \(foi.se\)](https://www.foi.se/foi/foi-2019-01-13-foi-memo-6649), Hämtad 2024-09-16

Magisteruppsats Krigsvetenskap (2UK022)

Slutsatsen blir att USA har mycket stora möjligheter till inhämtning av underrättelse och genom det har de möjlighet att tidigt påverka och skydda sig själva och sina allierade. Det samma gäller för Kina och därför är båda länderna exponerade för underrättelseinhämtning. Länderna gör vad de kan för att förhindra detta bland annat genom att försöka förbjuda applikationer till telefoner och att vissa företag ej får bedriva verksamhet i landet.

4.2.5 Analys Spridning och Kraftsamling USA/Kina

Både USA och Kina har stora möjligheter till spridning då båda länderna har hangarfartyg i sin flotta. USA har dock ett ganska stort övertag med sina 14 hangarfartyg¹¹⁴ mot Kinas två hangarfartyg. Kina har sjösatt ett tredje hangarfartyg som genomgår tester samt att ett fjärde hangarfartyg är beställt.¹¹⁵ Båda länderna har också tillgång till tankflygplan för att tanka i luften och då få längre räckvidd.

USA har ett antal flygbaser runt om i Stillahavsregionen och i närheten av Kina. De har baser i Sydkorea¹¹⁶, Japan¹¹⁷, Singapore¹¹⁸ och även i Taiwan vilket inte är officiellt.¹¹⁹ De har också börjat titta på ett koncept med FARP där de kan landa och klagöra flygplan på ej fullt utbyggda flygbaser.¹²⁰ Då kan de på spridda platser tanka och ladda flygplan för att kraftsamla mot utvalda mål.

Kina har genom att bygga konstgjorda öar på internationellt vatten skapat möjligheter till spridning och framflyttade baser.¹²¹ De använder dessa för att hävda territorialgräns i Syd kinesiska havet som är en del av Stilla havet vilket skapar konflikter då detta är en viktig handelsrutt för civila fartyg.

Därför har USA och Kina goda möjligheter till spridning och kraftsamling men USA har ett litet övertag i utrustning och att de har flygbaser i närliggande länder till Kina. Det negativa är dock att USA befinner sig långt hemifrån med vad det innebär utifrån ett logistikperspektiv. Där har Kina en stor fördel med att vara på hemmaplan. Båda länderna har stora möjligheter till spridning och kraftsamling men på grund av avstånd för USA blir påverkan, medel. För

¹¹⁴ America's Navy, Aircraft carriers – CVN, 2021-11-12 [Aircraft Carriers - CVN > United States Navy > Displayy-FactFiles](#), Hämtad 2024-09-17.

¹¹⁵ Wikipedia, [Chinese aircraft carrier programme - Wikipedia](#), Hämtad 2024-09-17.

¹¹⁶ United States Forces Korea, [Force Status \(usfk.mil\)](#), Hämtad 2024-09-18.

¹¹⁷ U.S. Forces Japan, [Force Status \(usfk.mil\)](#), Hämtad 2024-09-18.

¹¹⁸ U.S. Department of State, [U.S. Security Cooperation With Singapore - United States Department of State](#), Hämtad 2024-09-18.

¹¹⁹ Newsweek.com, 2024-03-19, [Taiwan Confirms US Troops on Front-Line Islands Near China - Newsweek](#), Hämtad 2024-09-18.

¹²⁰ Robert D. Davis, Forward Arming and Refueling Points for Fighter Aircraft, Air & Space Power Journal, 2021

¹²¹ 9news.com.au [What are China's artificial islands in the South China Sea and why are there concerns about them | Explainer \(9news.com.au\)](#) Hämtad 2024-09-18

Magisteruppsats Krigsvetenskap (2UK022)

Kina som har egen landsgräns mycket närmare konfliktzonen blir det hög påverkan då de har möjlighet till att snabbare kunna anfalla, vända tillbaka, tanka/ladda och anfalla igen.

4.2.6 Analys slå mot militära mål

Vilka mål prioriteras?

Då konflikten mellan USA och Kina ej är ett öppet krig där de ej attackerar varandra är det svårt att analysera vilka mål länderna skulle prioritera. Ett antagande är att båda länderna har databaser lagrade med koordinater för möjliga mål (Targeting). Hur denna process går till för USA går att läsa i U.S. Joint Chiefs of Staff Doctrine Publications.¹²² Den beskriver processen för att via underrättelser, hitta mål, prioritera mål och besluta hur dessa ska bekämpas.

USA håller också på att utveckla ett nytt koncept för framtida krigsföringen enligt MDO där alla dimensioner av krigsföring samverkar.¹²³

Kina med sitt SDW vill kunna slå ut fiendens ledningssystem för att förhindra militära operationer.¹²⁴ Genom att bekämpa fiendens ledare, ledningsplatser, ledningssystem och informationscenter är målet att paralysera fienden och därigenom vinna.¹²⁵ Detta ska åstadkommas genom luft-, land-, hav-, rymd, psykologisk-, cyber- och elektromagnetisk krigsföring.¹²⁶

Då båda länders kommande krigsföringskoncept vill påverka motståndaren i alla dimensioner blir det då svårt att undvika att civila kommer hållas utanför krigsföringen. Slår de ut internet och telekommunikation kommer folk i väst få svårt att köpa livsmedel eller andra viktiga produkter för överlevnad. Slår de ut elförsörjning slår det hårt mot ett modernt samhälle och det kommer i högsta grad påverka civila. Då båda länderna är kärnvapenstater vill de upprätthålla den maktbalansen med hot om användandet av dessa vapen är det svårt att se att det inte kommer drabba civila.

¹²² U.S. Joint Chiefs of Staff, Joint Publications Operations Series, JP 3-09 Joint Fire Support, [JP 3-09, Joint Fire Support, 10 April 2019 \(jcs.mil\)](#), hämtad 2024-09-18

¹²³ "The Us Army's Multi-Domain-Operations Doctrine." *Strategic comments*, vol. 28, no. 8, 2022, pp. i-ii, doi:10.1080/13567888.2022.2153499.

¹²⁴ Burke, Edmund J. et al. *People's Liberation Army Operational Concepts*. RAND Corporation, 2020. S.8

¹²⁵ Ibid. s.8

¹²⁶ Ibid. s.8

4.3 Svar på forskningsfråga.

Hur väl kan teorin UM fungera för en stormakt?

Oberoende variabel	Förekommer ej	Låg-medel Förekomst	Hög förekomst	Ingen påverkan	Låg-Medel påverkan	Hög påverkan
Kreativitet		R	U, K		R	U, K
Självförsörjning och externt stöd			R, U, K			R, U, K
Engagemang		K	U	R, K		U
Underrättelse			R, U, K			R, U, K
Spridning och kraftsamling			R, U, K		R, U	K
Slå mot militära mål		R, U, K		R	U, K	

Tabell 3

Utifrån analysen av UM´s sex centrala faktorer ur ett stormaktsperspektiv är tolkningen att teorin UM fungerar bra till mycket bra för en stormakt och att den kan skapa fördelar mot en fiende som är likbördig eller till och med starkare.

Samtliga av UM´s sex faktorer används redan av stormakter men med varierande omfattning. Utifrån analysen använder samtliga stormakter Kreativitet, Självförsörjning/externt stöd, Underrättelse samt Spridning/kraftsamling utifrån UM´s sex faktorer och att de har medel till stor påverkan på resultatet. Det bekräftar att teorin fungerar även för en stormakt och att de kan ha användning av teorin.

De övriga faktorerna engagemang och att slå mot militära mål har låg- till medelförekomst, samt att det inte har hög påverkan. Dock påverkar det inte resultat nämnvärt då även småstater kommer ha begränsningar när det gäller resultat och påverkan vid användning av teorins sex faktorer.

5 Diskussion

5.1 Resultatdiskussion

Resultatet visar att Kreativitet¹²⁷ är och kommer vara den enskilt viktigaste faktorn för att kunna stå emot eller besegra en motståndare. Detta är inget nytt vilket bland annat Boyd har påvisat med sin OODA loop för att få en motståndare ur balans genom att komma innanför dennes beslutsprocess.¹²⁸ Rysslands invasion av Ukraina är ytterligare exempel på detta då de gång på gång lyckas överraska stormakten Ryssland med oväntade taktiska angrepp eller anfall.¹²⁹

USA och Kina visar vikten av kreativitet genom att ha med det i sina doktriner. De framhåller att med hjälp av teknikutveckling ska de kunna ta snabbare beslut via användning av bland annat automatiska vapensystem (AWS) och andra digitala system, allt för att snabba på beslutsprocesser och målangivelser.¹³⁰

Resultatet visar även att självförsörjning och externt stöd är viktigt oavsett landets storlek då de behöver stöd för sin sak och sitt agerande bland annat i FN. Dock har stormakter lättare att förbise detta i och med deras VETO rätt. Detta ämne är inte omdiskuterat i tidigare forskning kring flygmaktsteori där fokus mer varit på anfall än självförsvaret.

Resultatet visar också på att engagemang är speciellt viktigt i länder med demokratier där beslutsfattare endast sitter några år i taget. För diktaturer spelar det mindre roll då ledarna sitter längre och har större makt genom att de kan ta beslut som gynnar dem själva eller deras parti utan risk att bli ifrågasatta och ej omvalda. Engagemang ur denna synvinkel har ej tagit upp i tidigare flygmaktsteori vilket gör UM unik inom detta ämne.

Resultatet visar också att det inte spelar någon roll hur kreativ du är om du inte har tillgång till egna underrättelser. Du behöver ha en bild på vad fienden kan tänkas göra för att kunna bemöta detta på ett kreativt sätt. Detta har Warden tagit upp med i sin teori om de fem ringarna.¹³¹ För att kunna slå mot dessa ringar behövs god underrättelse för att veta om man slår mot rätt mål.

¹²⁷ Pashakhanlou, Arash Heydarian. "The Underdog's Model: A Theory of Asymmetric Airpower." *Air & space Power journal*, vol. 35, no. 4, 2021, s.9-10

¹²⁸ Brehmer, Berndt. "The Dynamic Ooda Loop: Amalgamating Boyd's Ooda Loop and the Cybernetic Approach to Command and Control." *Proceedings of the 10th international command and control research technology symposium*, 2005, s.3-4

¹²⁹ CNN World, 2024-08-18, [How Ukraine turned the war on its head with surprise attack on southern Russia | CNN](#), hämtad 2024-10-01

¹³⁰ Bächle, Thomas Christian and Jascha Bareis. "'Autonomous Weapons' as a Geopolitical Signifier in a National Power Play: Analysing Ai Imaginaries in Chinese and Us Military Policies." *European journal of futures research*, vol. 10, no. 1, 2022, s. 15, doi:10.1186/s40309-022-00202-w.

¹³¹ Olsen, John Andreas. "Understanding Modern Airpower." *The RUSI journal*, vol. 163, no. 3, 2018, s.40-41, doi:10.1080/03071847.2018.1494350. s.40-41

Magisteruppsats Krigsvetenskap (2UK022)

Resultatet kring spridning och kraftsamling är att det är svårare idag att kraftsamla utifrån nya möjligheter till underrättelseinhämtning bland annat via drönare. Det är svårt att kunna kraftsamla utan att fienden kan se det och kan då möta detta i ett tidigt skede. Det ställer högre krav på spridning för att sedan snabbt och oväntat kraftsamla mot viktiga mål.

Resultatet kring militära mål skiljer sig mot UM teori. Andra teoretiker har en mer utvidgad analys om vilka mål som ska bekämpas. Wardens fem ringar är mer omfattande på vilka mål som effektivt kan avgöra ett krig.¹³² Clarke teori för småstater inriktar sig mot andra mål än UM. Clarke inriktar sig mer mot strategiska politiska och militära mål för att påverka inställning mot kriget hos landets ledare.¹³³ Att endast slå mot militära mål har i sig ett gott syfte men om det fungerar i praktiken är svårt utvärdera.

5.2 Metoddiskussion

Genom denna empiriska granskning av teorin UM har författaren med ett deduktivt förhållningssätt kunnat pröva teorin för att svara på sin forskningsfråga. Fördelen med vald metod är att reliabiliteten blir hög. Då studiens alla källor och metoder är beskrivna vilket gör att studiens reproducerbarhetskrav uppfylls via det analysverktyg som skapats för att kunna analysera empirin. Utifrån analysverktyget har empirin granskats och jämförts och på så sett har författaren kunnat komma fram till ett resultat. Analysverktyget har också bidragit till att säkerställa att olika typer av empiri kan användas vilket skapat en bredd i arbetet.

I arbeten som detta är det svårt att hålla sig helt neutrala utifrån sina egna uppfattningar om t.ex. olika stormakters förhållningssätt, vilket kan ge ett missvisande resultat. För att undvika dessa fel är det av vikt att författaren har vetskap om detta för att då kunna ha ett neutralt förhållningssätt till den empiri som samlas in.

Utifrån att två av tre stormakter i detta arbete är diktaturer kan det ha viss påverkat på vilken empiri som går att få tag i. Mycket av den empiri som används kommer ifrån västvärlden och dess forskning. Det är svårt och tidskrävande att hitta forskning från öst och i vissa fall är den inte översatt. Det kan bidra till att resultatet av denna studie kan ha varit annorlunda om den hade varit baserat på empiri från öst.

¹³² Olsen, John Andreas. "Understanding Modern Airpower." *The RUSI journal*, vol. 163, no. 3, 2018, s.40-41, doi:10.1080/03071847.2018.1494350. s.40-41, s.40-41

¹³³ Shaun Clarke, *Strategy, Air Strike and small nations*, Fairbairn, Aerospace Center, RAAF base, 2001. S.145 s.69

5.3 Vidare Forskning

Utifrån resultatet av detta arbete hur påverkar det småstaten om stormakter skulle börja att använda teorin UM? Kommer teorin UM då tappa sitt värde för småstater eller behåller den sin styrka. Förslag på vidare forskning är därför en teoriprövning av UM för att se om småstater fortfarande har nytta av teorin ifall att stormakter använder den. Alternativt teoriutveckla UM för stormakter och allianser eller för småstater om stormakter använder teorin.

6 Referenser

- Alan Bryman, *Samhällsvetenskapliga metoder, Upplaga 3*, Oxford, Alan Bryman och Liber AB 2002, 2018,
- America's Navy, Aircraft carriers – CVN, 2021-11-12 Aircraft Carriers - CVN > United States Navy > Displayy-FactFiles, Hämtad 2024-09-17.
- Anonymous. "Israel Launches Ofek 9 Satellite: The New Spy Satellite Is Designed to Provide Very High Resolution Pictures of the Middle East Region." McClatchy - Tribune Business News, 06/23/2010Jun23, <https://login.proxy.annalindhbiblioteket.se/login?url=https://www.proquest.com/wire-feeds/israel-launches-ofek-9-satellite-new-spy-is/docview/516352528/se-2?accountid=8325>. Hämtad 2024-09-17
- Arkadiy, Eremin and Oleg Petrovich-Belkin. "Is Sustainable Peace in Ukraine Possible? Contributions of Quality Peace Theory." *Journal of Peacebuilding & Development*, vol. 19, no. 1, 2024, pp. 123-28, doi:10.1177/15423166231221776.
- BBC, 2024-08-03 Ukraine claims Russian Rostov-on-Don submarine sunk in Crimea (bbc.com), Hämtad 2024-09-30
- Boyd, John R. *A Discourse on Winning and Losing*. Edited by Grant T. Hammond, Air University Press, 2018. JSTOR, <http://www.jstor.org/stable/resrep19552>. Accessed 1 Oct. 2024
- Brehmer, Berndt. "The Dynamic Ooda Loop: Amalgamating Boyd's Ooda Loop and the Cybernetic Approach to Command and Control." *Proceedings of the 10th international command and control research technology symposium*, 2005, s.3-4
- Bronk, Justin. *The Future of NATO Airpower: How Are Future Capability Plans within the Alliance Diverging and How Can Interoperability Be Maintained?* 1 ed., Whitehall Papers, 2019. Whitehall Papers, s.57
- Bryman, Alan and Björn Nilsson. *Samhällsvetenskapliga Metoder*. 2., [rev.] uppl. ed., Liber, 2011. s.204
- Burke, Edmund J., Kristen Gunness, Cortez A. Cooper III, and Mark Cozad, *People's Liberation Army Operational Concepts*. Santa Monica, CA: RAND Corporation, 2020. https://www.rand.org/pubs/research_reports/RRA394-1.html. Hämtad 2024-09-10

Magisteruppsats Krigsvetenskap (2UK022)

Bächle, Thomas Christian and Jascha Bareis. "“Autonomous Weapons” as a Geopolitical Signifier in a National Power Play: Analysing Ai Imaginaries in Chinese and Us Military Policies." *European journal of futures research*, vol. 10, no. 1, 2022, s. 15, doi:10.1186/s40309-022-00202-w.

Can, Ciwan M. and Anson Chan. "Preventive or Revisionist Challenge during Power Transition? The Case of China–USA Strategic Competition." *Journal of Asian Security and International Affairs*, vol. 9, no. 1, 2022, s.18, doi:10.1177/23477970221076646. Hämtad 2024-09-10

Chiriac, Cătălin. "THE CHALLENGE OF HYPERSONIC MISSILES." *Strategic Impact*, no. 74, 2020, s.47

Clarke, R. S. *Strategy, Air Strike and Small Nations*. Repr. ed., Aerospace Centre, 2001. Fellowship Paper ; 19. s.67

CNN World, 2024-02-14, How Ukraine seized the upper hand against Russia in the battle for the Black Sea | CNN, Hämtad 2024-09-12.

CNN World, 2024-08-18, How Ukraine turned the war on its head with surprise attack on southern Russia | CNN, hämtad 2024-10-01

Council of Foreign Relations, 2023-02-08, Is China’s Huawei a Threat to U.S. National Security? | Council on Foreign Relations (cfr.org), Hämtad 2024-09-16

Dagens Industri, 2024-02-03 15:02 Ryska ekonomin växer snabbare än västvärldens (di.se) hämtad 2024-09-06

David S. Fadok, John Boyd and John Warden, *Air Power’s Quest for Strategic Paralysis*, Maxwell, School of Advanced Airpower Studies, 2005 John Boyd and John Warden: *Air Power's Quest for Strategic Paralysis* (defense.gov) hämtad 2024-08-19

Davis, Robert D. "Forward Arming and Refueling Points for Fighter Aircraft." *Air & space power journal*, vol. 28, no. 5, 2014, Hämtad 2024-08-12

Esaiasson, Peter et al. *Metodpraktikan : Konsten Att Studera Människor, Organisationer Och Samhällen*. Sjätte upplagan ed., Norstedts Juridik, 2024,

Försvarmakten, Rysk underrättelse- och säkerhetstjänst - Försvarmakten (forsvarsmakten.se) Hämtad 2024-09-12

Försvarmakten 27/6 2024 kl. 09:00 fordjupade-lardomar-fran-kriget-i-ukraina-2024-05-31.pdf (forsvarsmakten.se) hämtad 2024-08-14

Magisteruppsats Krigsvetenskap (2UK022)

Försvarsmakten 14 19/2 2024, Must årsöversikt 2023, MUST Årsöversikt 2023

(forsvarsmakten.se) Hämtad 2024-08-14

Försvarsmakten, FortV rapport 2007:1 fortv-2007-1.pdf (forsvarsmakten.se) Hämtad 2024-08-14

Försvarsmakten, Reglemente flygbassystem, 2018, M7739-353130,.

Ghoshal, Debalina. "China's Hypersonic Glide Vehicle: A Threat to the United States." UPI Space Daily, 02/25/

2015 Feb

25, <https://login.proxy.annalindhbiblioteket.se/login?url=https://www.proquest.com/wire-feeds/chinas-hypersonic-glide-vehicle-threat-united/docview/1657734304/se-2?accountid=8325>

Hoekstra, Quint. "Helping the Contras: The Effectiveness of U.S. Support for Foreign Rebels during the Nicaraguan Contra War (1979-1990)." *Studies in conflict and terrorism*, vol. 44, no. 6, 2021, s. 524-525, doi:10.1080/1057610X.2019.1568004. Hämtad 2024-09-17

Håkan Edström, et al. *Military Strategy of Small States : Responding to External Shocks of the*

21st Century, Routledge, 2019. EBSCOhost, search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=e000xww&AN=1881014&site=ehost-live.

Industrinyheter.se 2024-06-05, Kina tar över världens hamnar | INDUSTRInyheter.se,

Hämtad 2024-09-27

Jerker Hellström, Totalförsvarets Forskningsinstitut, 2019-01-13, FOI Memo 6649, Kinas politiska prioriteringar: militär-civil fusion och konsekvenser för Sverige (foi.se),

Hämtad 2024-09-16

John Andreas Olsen, *Routledge Handbook of Air Power*, New York, Routledge, Taylor & Francis group, 2018,

Karlén, Niklas. "Changing Commitments: Shifts in External State Support to Rebels." *Civil wars*, vol. 24, no. 1, 2022, s. 73, doi:10.1080/13698249.2021.1989146. Karlén, Niklas.

"Changing Commitments: Shifts in External State Support to Rebels." *Civil wars*, vol. 24, no. 1, 2022, pp. 73-96, doi:10.1080/13698249.2021.1989146.

Kyiv independent 27/7 2024 kl 15:31 Ukraine attacks 3 Russian airfields, bomber damaged, source says (kyivindependent.com) hämtad 2024-08-14

Magisteruppsats Krigsvetenskap (2UK022)

- Mattias Axelson Martin Lundmark Karin Schröder, Snabb anpassning av materielsystem - effektivt samarbete med leverantörer, rapport FOI-R--4408—SE, 2017-03-06, Snabb anpassning av materielsystem - effektivt samarbete med leverantörer (foi.se) hämtad 2024-09-02
- Muhammad Soban, Arif et al. "Strategic Competition between USA and China in Asia Pacific Region." South Asian studies (Lahore, Pakistan), vol. 38, no. 2, 2023, s.208 Hämtad 2024-09-04.
- Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Erfarenheter från Ukraina, Initiala lärdomar för civilförsvaret, FÖ2023/01325, fo2023-01325-erfarenheter-fran-ukraina_initiala-lardomar-for-det-civila-forsvaret.pdf (msb.se) Hämtad 2024-09-09
- Newsweek.com, 2024-03-19, Taiwan Confirms US Troops on Front-Line Islands Near China - Newsweek, Hämtad 2024-09-18.
- New York Times, 2024-09-16, Will TikTok Be Banned in January? That Question is Headed to Court - The New York Times (nytimes.com), Hämtad 2024-09-16
- Olsen, John Andreas. "Understanding Modern Airpower." The RUSI journal, vol. 163, no. 3, 2018, pp. 12-20, doi:10.1080/03071847.2018.1494350.
- Onea, Tudor A. The Grand Strategies of Great Powers. Routledge, 2021. Routledge Studies in Modern History, s.24
- Pashakhanlou, Arash Heydarian. "The Underdog's Model: A Theory of Asymmetric Airpower." Air & space power journal, vol. 35, no. 4, 2021
- Per Olsson, Defence Economic Outlook 2023 An Assessment of Military Strength among Major Global Powers 2000-2030, Totalförsvarets Forskningsinstitut, 2023, FOI-R--5433—SE, s.4, Defence Economic Outlook 2023 (foi.se) Hämtad 2024-09-04
- PEW Research Center, 2024-02-01, Americans' views of the US military | Pew Research Center, Hämtad 2024-09-11
- Philip Wasielewski, The Roots of Russian Military Dysfunction, Philadelphia, 2023, Foreign Policy Research Institute's, s. 6-7, The Roots of Russian Military Dysfunction - Foreign Policy Research Institute (fpri.org), Hämtad 2024-09-13
- Regering.se, Genève-konventionen angående skydd för civilpersoner under krigstid - Regeringen.se Hämtad 2024-09-09
- Regering.se, 2024-09-09, Nytt militärt stödpaket som stärker Ukrainas försvarsförmåga - Regeringen.se Hämtad 2024-09-27

Magisteruppsats Krigsvetenskap (2UK022)

Regering.se, Ukraina - Regeringen.se Hämtad 2024-09-03

Robert A. Pape Bombing to Win, Air power and Coercion in war, Ithaca & London, Cornell University Press, 1996

Robert D. Davis, Forward Arming and Refueling Points for Fighter Aircraft, Air & Space Power Journal, 2021

Shaun Clarke, Strategy, Air Strike and small nations, Fairbairn, Aerospace Center, RAAF base, 2001.

"SpaceX Successfully Launches Us Spy Satellite." CE Noticias Financieras, 02/03/2022 Feb 03,
<https://login.proxy.annalindhbiblioteket.se/login?url=https://www.proquest.com/wire-feeds/spacex-successfully-launches-us-spy-satellite/docview/2625516590/se-2?accountid=8325>.

SVT Nyheter, 2024-08-26, Flera döda i storskalig rysk attack mot Ukraina | SVT Nyheter, hämtad 2024-09-09

SVT Nyheter, 2024-07-23, Långa fängelsedomar – en markering mot kritiska journalister | SVT Nyheter, hämtad 2024-09-09

SVT Nyheter, 2023-04-17, Ryssland har antagit rekordmånga lagar – vill tysta all opposition | SVT Nyheter, hämtad 2024-09-09

SVT nyheter 2024-09-05 05:55 Xi Jinping lovar 500 miljarder till Afrika | SVT Nyheter, Hämtad 2024-09-05

Säkerhetspolisen 2023/24 Ryssland, Kina och Iran - Säkerhetspolisen (sakerhetspolisen.se), Hämtad 2024-09-16

Tekniska museet 2021-12-07, Flygplanet - Tekniska museet, Hämtad 2024-09-27

"The Us Army's Multi-Domain-Operations Doctrine." Strategic comments, vol. 28, no. 8, 2022, s.2 , doi:10.1080/13567888.2022.2153499.

The War Zone, 2023-08-31 Moment Of Drone Strike That Destroyed Russian Il-76s Seen In Infrared Image (twz.com), Hämtade 2024-09-30

Thomas Hippler. (2013). Bombing the People : Giulio Douhet and the Foundations of Air-Power Strategy, 1884–1939. Cambridge University Press. s.27

Tomas Bertleman, Attförstå och handskas med Ryssland, 2022-02-09 Utrikespolitiska Institutet, att-forsta-och-att-handskas-med-ryssland-av-tomas-bertelman-sveriges-ambassador-i-moskva-08-12.pdf (ui.se), Hämtad 2024-09-27

Magisteruppsats Krigsvetenskap (2UK022)

Totalförsvarets forskningsinstitut, Sällsynta metaller och stormaktsrivalitet - en översikt om nya strategiska resurser och risken för råvarukonflikter (foi.se), s.39. Hämtad 2024-09-05

Ukrainska Flygvapnet, 2024-08-26, www.facebook.com/kpszs, Hämtad 2024-09-09

Ukrainian News, 2024-09-25 Russia destroys all thermal and largest hydroelectric power plants of Ukraine - Zelenskyy | Ukrainian news (ukranews.com) Hämtad 2024-09-30

United States Forces Korea, Force Status (usfk.mil), Hämtad 2024-09-18.

U.S Department of State, U.S. Bilateral Relations Fact Sheets - United States Department of State, Hämtad 2024-09-16

U.S. Forces Japan, Force Status (usfk.mil), Hämtad 2024-09-18.

U.S. Department of State, U.S. Security Cooperation With Singapore - United States Department of State, Hämtad 2024-09-18.

U.S. Joint Chiefs of Staff, Joint Publications Operations Series, JP 3-09 Joint Fire Support, JP 3-09, Joint Fire Support, 10 April 2019 (jcs.mil), hämtad 2024-09-18

Weber, Yuval. The Russian Economy. Agenda Publishing, 2023. World Economies. s.214
YLE 2023-12-01, Nytt lagförslag i Ryssland kräver att utlänningar måste vara "lojala" med Putins regim – Utrikes – svenska.yle.fi, hämtad 2024-09-09

Wikipedia, Chinese aircraft carrier programme - Wikipedia, Hämtad 2024-09-17.

Wiswesser, Sean M. "Potemkin on the Dnieper: The Failure of Russian Airpower in the Ukraine War." Small wars & insurgencies, vol. 34, no. 7, 2023, s.1209, doi:10.1080/09592318.2023.2187201. Hämtad 2024-08-28

YLE, 2023-12-02, Brittiska och norska experter: Rysslands förluster på dagsnivå större än någonsin i Ukraina – Utrikes – svenska.yle.fi, hämtad 2024-09-30

YLE.fi, 2024-01-29, Medieavslöjande: Lettisk EU-parlamentariker påstås vara rysk agent – Utrikes – svenska.yle.fi, Hämtad 2024-09-13

9news.com.au What are China's artificial islands in the South China Sea and why are there concerns about them | Explainer (9news.com.au) Hämtad 2024-09-18